

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R.P. Thomæ Młodzianowski, Poloni, Societatis Jesu,
Prælectionum Theologicarum Tomus ...**

De Deo, Angelis Et Actibus Humanis

Młodzianowski, Tomasz

Moguntiae, 1682

Diff. II. Ex quorumnam objectorum Notitia, vel amore sit Processio in
Divinis?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82949](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82949)

cedens & prius; non enim ideo aliquis intelligit, quia loquitur, sed ideo loquitur, quia intelligit: ipsum etiam dicere activum, quod alii appellant Intellectionem, vel Verbi factionem, concipimus ut viam, ad ipsum dicere passivum, & ad Verbum; quæ via appellatur, ratio principii formalis Quo. Quæ omnia ad præsens institutum sic accommodantur. Intellectio supponit pro notitia prædicatorum objecti. Dicitio supponit pro activa manifestatione illorum prædicatorum, vel pro productivitate manifestationis: & Verbum supponit pro ipsa manifestatione in actum deducta. *His suppositis.*

Dicitio in sua specialitate importat ipsum exercitium fecunditatis paternæ & locutivitatis, quod se habet per modum principii ut quod ad productionem Verbi. Quomodo autem productio hæc Verbi sit generatio, infra est ostendendum.

NOTO 3. Quid sentiendum sit: An scilicet in Divinis detur Verbum essentiale, seu commune omnibus tribus personis? Concedit illud Martinon d. 24. f. 1. n. 5. Citatur pro hac sententiâ S. Thom. in 1. dist. 27. q. 2. a. 2. Capreolus, Ferrariensis apud Suarez negantem, l. 9. de Trin. c. 3. Sed negat idem S. Thom. 1. p. q. 34. a. 1. Cajetanus, Bonavent. Scotus, Gabriel, quibus accessit Ruiz hic d. 60. f. 3. etsi cum aliqua limitatione.

Hæc sententia Suarii longè est expeditior, sunt quidem locutiones PP. aliquorum, qui nomen Verbi etiam ad Spiritum S. transferunt, dicuntque illum esse Verbum Filii. Ita Basil. 5. contra Eunom. Marius Victorinus adversus Arium. Idacius lib. adversus Varimundum vocat Spiritum S. *verbum Dei*, quæ loca citat Petav. de Trin. l. 7. c. 7. n. 5. sed hæc locutiones PP. explicatione indigent. Hinc S. Thom. Basil. locum ita interpretatur, ut Spiritus S. dicatur esse verbum filii effectivè, in quantum Sancti ab eo inspirati de Filio sunt locuti. Sed hæc explicatio indiget alia explicatione, quia eodem jure Filius Spiritus S. verbum appellari deberet, quia Spiritum S. ita nuntiat. Potius itaque id ita intelligendum est, quia scilicet communicat Filius essentiam Spiritui S. producitque ejus personam, quæ productio manifestat illius fecunditatem, nec tamen hæc locutiones trahi possunt, ut ostendant dari aliquod verbum essentiale & commune.

Rursus, quamvis omnes tres personæ Verbo hoc est secunda persona dicant; nam Pater dicit Verbo quasi proferens verbum, & producens; Filius dicit Verbo tanquam seipso dicens; Spiritus S. loquitur Verbo quia ut ait Ruiz d. 60. f. 6. n. 5. in suo intellectu essentiali habet verbum manens; exinde tamen non sequitur, dari Verbum respondens essentiali intellectioni. Ratio est. Tum, quia nullibi PP. meminerunt Verbi essentialis. Tum, quia aliquæ locutiones eo-

rundem illud excludunt. Unde Anselmus; *Impossibile tamen est in summa essentia, esse Verbum aliud, præter illud, de quo jam constat.* Et Cyrillus l. 7. Thesi. c. 1. ait; *Verbum esse nomen proprium filii.* Similia habet Aug. 5. de Trin. c. 13. & l. 6. c. 2. l. 7. c. 1. & 2. Tum, quia de ratione Verbi proprii est, ut sit verè & realiter productum, ut constat ex doctrina PP. & Scripturæ; præter autem duas personas: nihil est productum in Divinis.

NOTO 4. Quoniam de volitione & intellectione Divina repetitò incidit mentio hoc tractatu, quænam sint de illis in principiis nostris dicenda; Inprimis non esse necesse distingui virtualiter à naturâ intellectionem & volitionem communem; circa quam agebat Aldrete ubi de distinctione virtuali: Ratio, quia nulla hujus necessitas. Deinde etiam intellectio & volitio prout est principium quo in Divinis, si spectetur phrasim PP. potest non distingui virtualiter, & de hoc agebamus discutiendo argumentum pro Præcisionibus. Denique si attendatur, ad modum hunc defendendi, postea ponendum, cur processio Verbi sit generatio? necesse erit ad commodius salvandum ponere hanc distinctionem.

DIFFICULTAS II.

Ex quorumnam objectorum notitia, vel amore sit processio in Divinis?

Objecta possunt cogitari duplicia, principali divisione: nempe Increata, & Creatâ. De utrisque agendum erit.

Punctum Difficultatis I.

Quid sentiendum de objectis Increatis?

Quæ dicuntur hic de verbo, eadem proportionaliter dicenda erunt de Spiritu S. Et quidem non est difficultas Verbum procedere ex notitia essentia Divinæ, itemque Spiritum S. ex ejusdem amore. Ratio, quia id non implicat; Ergo est: nam in Divinis de his, quæ sunt ad intra, rectè procedit argumentum, ex possibili ad actum: & si ex alicujus objecti notitia, vel amore procedit persona Divina, multò magis ex notitiâ, vel amore essentia procedet, quia hæc indubiè est primarium intellectus & voluntatis Divinæ objectum.

Nec est difficultas, quòd verbum procedat ex cognitione attributorum; quia si procedit ex cognitione essentia intuitivâ, & perfectissimâ, hoc ipso procedit ex cognitione attributorum; quorum essentia radix est; præcipuè cum ipsa attributa nihil aliud sint, quàm ipsa essentia cum aliis & aliis connotatis.

Diffi-

Difficultas itaque est de personis: An ex cognitione paternitatis, filiationis, spirationis patet procedat v. g. Verbum? Aliqui cum Scoto negant, cuius mentem explicat Suar. de Trin. l. 9. c. 4. Alii cum Vasq. q. 142. c. 4. censent ex notitia Spiritus S. non procedere Verbum. Alii asserunt, sed dicunt illam notitiam esse abstractivam, qualis fuit Zumel favente Cajet. Alii dicunt procedere ex notitiâ intuitivâ, & etiam amore omnium personarum, talis est Suar. cit. n. 4. Amicus d. 26. n. 87. Ruiz d. 61. S. 2. Arriaga d. 52. n. 21. Martinon d. 24. n. 76.

DICENDUM EST. *Ex omnium trium personarum notitiâ procedere Verbum. Idem dicendum proportionaliter de Spiritu S.*

PROBATUR 1. Ex Ruiz. Propter formatam & explicitam rationem producendi Verbum requiritur intellectio cuiuscunq; veritatis, quæ dicitur & exprimitur per illud Verbû; quia hoc Verbû tale quaeritur, quod sua quidditate, habeat esse expressivum cuiuscunq; veritatis inter veritates autem Divinas sunt istæ propositiones: Pater æternus existit, Filius existit, Spiritus S. existit &c. Igitur istæ veritates exprimiuntur per Verbum. Deinde quidquid est in Patre, totum id per Verbum dicitur; at in Patre immutabiliter est non modo Deitas, & paternitas, sed etiam suo modo est Filius & Spiritus S. tanquam indissolubiliter coherens non modo cum eius essentia, sed etiam cum ejus personâ. Ergo.

PROBATUR 2. In illo signo originis quo apprehenditur communiter, quod origo v. g. filii præcedit originem Spiritus S. vel existit jam prolatu existentia Spiritus S. vel non existit: idemque dic de filio ipso: Si non existit, ergo non est æternus, ergo nec est Deus: Si existit, ergo illum Pater existentem novit: Ergo ex illa notitiâ, poterit adhuc originari filius, quid enim dicitur: præcipue cum hîc attendatur ad notitiam prout in re habentur.

Deinde non datur in Divinis alia prioritas nisi Originis, quæ in hoc stat, ut in quo signo supponitur existere originans, in eodem signo supponatur existere originatum; quamvis nonnisi originante procedens: sed si non procederet ex notitia visionis personarum, ipsum v. g. Verbum, daretur prioritas alia, quàm originis in Divinis. Ergo. Minor prob. Quia ex una parte non posset dici id non noscere Deum, quod existit, alia esset non omniscius, ergo cum existant omnes personæ, nosci debent. Ex alia parte si ex illorum notâ existentia, non procederet Verbum, non posset aliud ostendi fundamentum, nisi ponendo præter originis prioritatem etiam aliquam aliam.

Deniq; in signo originis Filii, vel attinguntur personæ, ut nonnisi possibiles? & hoc non, quia nec de facto existunt: vel ut existentes, quid eripderit, ne intuitive noscantur: consequenter ex notitiâ illarum originetur v. g. Verbum.

PROBATUR 3. Quia tota ratio asserendi oppositum est, quia est posterior origine Spiritus S. & quia est prioritas ipsius originis præ originato; & tamen seipso Filius v. g. non est prior: sed neutrum horum probat, quod Filius non procedat ex notitiâ Spiritus S. & sui: quod prob. Tum, quia prioritas originis non excludit simultatem durationis: hic autem attenditur ad simultatem durationis, præcipue verò, quia prioritas Filii præ origine Spiritus S. est prioritas conceptibilitatis; hic autem agitur de notitiâ, quam debeat supponi de facto habens tunc Pater, ex quâ aliâ non repugnet poni, dictas originationes. Tum, quia si rigorosissime loqui velimus, quamvis Filius sit origine posterior Patre; non tamen origo Spiritus S. est posterior origine Filii. Ratio, quia illa dicuntur esse posteriora origine, quorum unum respectu aliud est ut productum, ut originatum, ut habens esse à: sed una origo respectu aliud non se habet ut originatum, quia una origo non producit aliam originem, sed producit suum terminum. Quod si non est posterior, cur ex illius notitiâ procedere non poterit Filius? Et agendo directius contra Vasq. si potest ex notitiâ sui originari Verbum, nec tamen esse quid posterius se & prius, cur idem non dicetur de notitiâ originis Spiritus S. Tum, quia dum Pater noscit se, & suam essentiam seipso & suâ essentia non est prior: Ergo etiam cum ex notitiâ sui originabitur Filius, vel ex notitiâ Spiritus S. non sequetur hæc quæ vitatur in præsentia prioritas.

OBJICIT 1. Vasq. si ex cognitione Spiritus S. procederet Verbum, sequeretur Verbum esse imaginem Spiritus S. siquidem ab illo tanquam objecto procederet: & sicut pictura est imago Cæsaris, licet ab illo non procedat secundum esse physicum Cæsaris, sed tantum secundum esse cognitum, quod Cæsar habet in mente pictoris; ita & Verbum ut sit imago Spiritus S. non erit opus, Verbum, realiter procedere à Spiritu S. sed sufficit procedere illud per cognitionem Spiritus S.

RESPONDETUR. Ad rationem imaginis non sufficere similitudinem, sed præterea requisitam esse originem, vel mediatam, vel immediatam, adeoque vim producendi. Fundatur hoc in auctoritate Anselmi Menol. cap. 60. quam recitat Ruiz, ubi dicit de Spiritu S. *illum verò (supple Filius) non imitatur, nec ad ejus similitudinem existit, quia iste, non habet ab illo esse.* Similia habet Aug. citatus apud Amic. n. 189. & ratio est, quia quando exemplar format antecederet artifex ædificii futuri, illud exemplar non appellatur imago; sed potius exemplar, modellus, & alia similia, idque solum ex eo, quia nec mediâtè ædificium concurret ad illud exemplar. Cum ergo solus Pater sit ita objectum cognitum, ut simul sit principium productivum similitudinis, nonnisi illius solius

R. P.
H. MŁOD
NOWSKI
om. de. Z.
VI

imago erit Filius. Quod allatum est de Cæsare, pro responsione facit, quia ipse Cæsar visus olim, & sui speciem relinquens, causat mediatè illam suam imaginem.

INSTAT VASQ. Quia quamvis concedatur Patrem intelligere Verbum & Spiritum S. restat quaestio, quid nostro modo intelligendi concipiatur, ut principium, etiam per modum objecti necessarium ad productionem Verbi? non autem quid sub eandem cognitionem notionalem, cadat comitanter? Illa verò intelligitur ut sola, & sufficiens ratio, quæ si non esset, quæcunque aliâ hypothesi impossibili posita, non posset esse filius; jam autem hypothesi impossibili posita, quod non esset Spiritus S. Filius, nihilominus ex vi sui principii posset intelligi.

RESPONDETUR. Omnium trium personarum notitiam, esse objectum necessarium ad productionem Verbi, aliàs verbum non esset adæquatè expressivum notitiæ Patris. Quod autem concomitanter se tunc non habeat notitia Spiritus S. præter allatas pro Conclusionem rationes hæc etiam facit; quia possibile esset aliud perfectius verbum magis universale & adæquatum, nempe expressivum etiam notitiæ v.g. Spiritus S. Per impossibile autem si non esset Spiritus S. procedere quidem adhuc potest Verbum, sed non esset idem, neque æque perfectum; ad eum planè modum, quo in omnium sententia si Spiritus S. non procederet etiam à Filio, non esset idem Spiritus S. & sicut tunc non esset eadem notitia in Patre, quam nunc habet, ita nec esset idem verbum.

OBJICITUR 2. Mens S. Thom. qui i. p. q. 35. a. 2. docet; *Rationem imaginis in Divinis non attendi penes notionalia, sed penes essentialia.*

RESPONDETUR. S. Thom. esse pro nobis expresse hic q. 34. art. 1. ad 3. *Pater intelligendo se & Filium & Spiritum S. concipit verbum, ut sic tota Trinitas verbo dicatur*: locus autem citatus intelligi debet ut illum explicat Amicus, intelligibiliter exprimere notionalia, non est perfectio notionalis, sed essentialis.

OBJICITUR 3. Ex Scotistis. Quod sic proponit Amicus. Ex illa notitia per se procedit verbum, cuius objectum, per se, est principium productionis Verbi; quia omne objectum, est principium intellectus ad verbi productionem: hoc autem non potest esse nisi essentia in sola paternitate existens; quia Filius, & Spiritus S. cum sint origine posteriores, nequeunt esse principium productionis verbi; cum nullum posterius, possit esse principium sui prioris.

RESPOND. Alia est hæc propositio, ex cuiusnam objecti notitia procedat Verbum? & alia, objectum, quod illa notitia exprimit, est principium productionis verbi; prima est vera etiam de Spiritu S. sed etiam de ipsa essentia, posterior falsa; cuius contrarium assumit Major; neque enim essentia, est principium productio-

nis Verbi, de quo hic; cum essentia non generet, licet notitia essentia, sit requisita, ad productionem verbi. Probatio illius est vera de objectis, quæ mediâ specie impressa producunt sui notitiam, quam speciem fabricat intellectus, tribuendo illi effectivè vim (ut ordinariè loquuntur Auctores) coëfficiendæ intellectiōis; quæ mediante, objectum, producit verbum de se, quod præter vim quam habet producendi illud verbum, habet etiam distinctionem realem à verbo. Quia verò non habet vim producendi verbum Divinum Spiritus S. & quia à verbo Divino non distinguitur realiter essentia, caretque vi producendi, fit, ut objectum quod est essentia, vel quod est Spiritus S. non sit principium productionis verbi, quamvis utriusque notitia ad productionem illam requiratur, ut sint prænotum, quod adæquato illo verbo exprimitur.

INSTABIS. Si Pater produceret Filium; ex notitia illius, præsupponeretur Filius ante se.

RESPONDETUR. Non præsupponitur realiter, quia in æternitate unum alteri non præsupponitur realiter: an autem sit supponendus ex modo nostro concipiendi; divisi sunt Auctores, Amicus cit. n. 111. docet notitiam verbi, sub ratione originis, esse priorem verbo. Suar. c. 5. n. 9. dici tamen, inquit, posset à nobis, tunc apprehendi filium per modum futuri; quia imperfectè cognoscimus, & apprehendimus illa signa, ac si in uno signo esset cognitio, in quo nondum est existentia objecti, quod revera ita non est, quia prioritas originis non est prioritas, in quo, sed à quo. Posset etiam dici, quod tunc non præsupponitur ante se etiam ex modo concipiendi Filius, quia hoc esset necessarium ad salvandam prioritatem originis; stat autem prioritas originis cum simultate rationis: & sicut in creatis Relativa sunt simul cognitione, & tamen unum illorum est ab alio; sic & in præfenti possumus esse simul notitia filii, & filius; licet ex notitia filii, seu sui originetur.

Est necesse hic imaginari, quid sit prioritas originis
Et in primis illa non importat prioritatem aliquam naturæ; in Divinis enim est una natura; unde nulla prioritas naturæ; & tamen datur prioritas originis. Admittunt tamen aliqui in Divinis prioritatem naturæ, quorum meminit Ruiz de Trin. d. 61. l. 5. n. 13. Scotus simile quid habet apud Vasq. d. 143. c. 3.

Non etiam prioritas originis dicit prioritatem aliquam durationis; quia in iis, quæ æterna sunt, unum non est prius alio duratione, vocaturque hæc prioritas in Quo.

Nec item prioritas Originis quæ talis dicit intelligibilitatem unius sine alio; quia hæc etiam relativa in creatis non admittunt.

Stat itaque illa in hoc præcisè, quia hæc persona est ab hac, seu producit hanc.

NOTO ad solvenda alia argumenta, quod alia probationes, falso fundamento inni-

atur, ut cum assumunt à solo objecto primo specificari notitiam Patris. Rursus, cum ipse etiam personæ suo modo beatificent, cur non illarum notitia poterit requiri, ut Pater producat Verbum? Quando autem Cyrillus l. 1. Thes. c. 8. negat per prius Patrem doctum fuisse, quam sibi Filius nasceretur; locum hunc interpretatur Ruiz, quod S. Doctor negare voluerit id, quod Eunomius intendebat, nempe consilium præcessisse dirigens voluntatem ad operandum; vel negat prioritatem temporis, ut ex contextu colligitur.

Punctum Difficul-

tatis 2.

De Creatis Obj. Etis.

AGatur in primis de Possibilibus, postea de futuris.

DICENDUM I. Verbum procedere ex cognitione possibilium creaturarum. Est Suar. Ruiz d. 63. l. 1. Amici d. 26. n. 127. Arriaga d. 53. n. 28. Martini d. 24. n. 75. Sed contra Vasq. tota disp. 14. & contra Scotum, Occamum.

PROBATUR I. Conclusio. Tum, quia Pater cognoscit intuitivè suam essentiam; Ergo & omnipotentiam, quæ sine creaturis possibilibus, ut necessariis terminis attingi non potest; non est autem ratio, cur ex illorum notitiâ non procedat verbum; aliâs verbum illud non esset adequatum; nec esset expressivum totius notitiæ paternæ. Tum, quia ut urget Ruiz, & Amicus, de ratione Verbi ut sic, est procedere ut declarativum, & manifestativum dicentis; Ergo de ratione Verbi increati, est procedere, ut declarativum, & manifestativum dicentis Patris; sicut enim se habet simpliciter ad simplicitatem, ita tale ad tale: jam autem Pater utpote omniscius & omnidicus, habet etiam notitiam creaturarum possibilium. Tum, quia ita docuit Aug. l. 15. de Trin. c. 14. & 15. Verbum Divinum est de omnibus, quæ sunt in Scientia Dei; nam si aliquid esset minus in Verbo, quam in Scientiâ, non esset Verbum adequatum: ad quod alludit S. Thom. hîc q. 34. a. 1. ad 3. *Pater intelligendo se, & Filium, & Spiritum S. & omnia, quæ in ejus scientia continentur, concipit Verbum ut se tota Trinitas Verbo dicatur, & etiam omnis creatura.*

PROBATUR 2. Vel præinformatur Pater ante passivam productionem filii notitiâ possibilem, vel non? si non; Ergo non ex fecunditate intelligendi, sed ex necessitate, debet producere Verbum, ut ita reddatur intelligens possibilem; Ergo ulterius habet aliquam notitiam Filii, quam vel non accipit à Patre, utpote intelligens Filius possibilis, quorum notitia in sui productione, non erat præinformatus Pater, vel

accepit illam postquam jam originatus est; unde jam erit duplex Verbum: vel dabitur aliqua compositio in esse manifestativi, repræsentativi, ratione scilicet advenientis illius expressionis, postquam jam originatus est Filius: Si autem est præinformatus intellectus Patris illâ notitiâ possibilem; Ergo illam exprimit etiam Filius personaliter: aliâs non totum exprimeret quod est in intellectu Patris. Quod asserere, esset contra sensum Doctorum, essetque Verbum Divinum possibile perfectius; nempe quod illa, etiam possibilia exprimeret, nec posset dicere Filius, *omnia mihi tradita sunt à Patre*, intellige exceptâ paternitate; siquidem hæc traditio, stat in hoc, quod est exprimere personaliter, suppositâ identitate in essentiâ; non exprimeret autem personaliter possibilia, siquidem illorum cognitio non spectaret ad originem illius.

PROBATUR 3. Argum. Neg. de quo supra. Non implicat id contradictionem: Ergo de facto est. Ad solvendas objectiones.

NOTO 1. Anselmus in Menol. c. 29. qui videtur esse oppositus, ita explicari debet, quod scilicet à temporali existentia creaturarum, non pendeat productio Verbi, nec illam expectet: unde etiam pro fundamento ponit id Anselmus, quod summus ille Spiritus sicut est æternus, ita æternè sui memor est. Legatur Anselmus pro nostra sententia à cap. 28. ad 44. ubi repetit; *Deum unico verbo suo dicere omnia*; item, *esse perfectissimum & verissimum respectu omnium creaturarum.*

NOTO 2. Ex supra dictis colligi, in primis, quomodo verbum non sit imago creaturarum? Item quomodo illarum notitiâ non se habeat concomitanter? Addi potest quia non est ratio unde desumatur, quod non nisi concomitanter se habeat illa notitiâ ad productionem Verbi; Si enim id ex eo desumatur; quia non est principale & primarium objectum; eodem jure dicam etiam ex attributorum notitiâ non originari verbum; quia etiam illa habent rationem posterioris in Deitate.

NOTO 3. Conformiter ad dicta Physica loquendo. Si per impossibile una creatura redderetur impossibilis, etiam verbum Divinum non originandum. Qui autem talem nexum negaret, diceret, non jam ita perfectum Verbum processurum. Erit autem questio de voce: An per locum intrinsecum, reddenda sit impossibilis productio verbi eo casu; ita enim redderetur impossibilis, sicut sublato termino redditur impossibilis relatio. Unde si per locum intrinsecum intelligas, quod scilicet per directam & immediatam consequentiam, & non argutivè reddatur impossibilis productio Verbi, eo sensu non redditur impossibilis illa productio: Si autem nomine loci intrinseci intelligatur, quod indispensabiliter & necessario reddatur impossibilis; id verum est.

Y 3 Deni.

Denique falsum etiam est, quod principium intelligibile, seu potius id ex cuius notitia procedit aliquid, debeat esse æquali necessitate necessarium cum eo, quod ab eo procedit; sed sufficit id verificari de principio productivo. Et sicut non producit substantiam, nisi substantia; & tamen prærequisita ad substantiam, non sunt semper substantia; ita licet debeat in Divinis æque esse necessarium produciens ac productum, non tamen objecta cognita debent esse singula, æque necessaria; licet ipsi notitiæ, possit tanta tribui necessitas, quanta ipsi verbo.

Noro 4. Quamvis cognoscat creaturas possibiles Deus, quamvis item cognoscat, se esse completum principium earundem, adeoque cognoscat se esse Trinum, quia completum principium creaturarum, est tota Trinitas; inde tamen non sequitur ex notitia possibilem, non procedere Verbum, & si Verbum procedit ex notitia sui & Spiritus S. cur non procedere poterit ex notitia possibilem, ad quæ se extendit causalitas Verbi & Spiritus S.

Rursus in creaturis duplex possibilitas potest agnosci, Intrinseca & Extrinseca: Intrinseca ex modo nostro concipiendi non est omnipotentia subjecta stat in prædicatis intrinsecus, & illorum nexu, etiam à Divina omnipotentia immutabili: Extrinseca autem possibilitas est omnipotentia, utraque ergo possibilitas dicit necessitatem, si necessitatem, cur ea non sufficiat, ut ex notitia possibilem verbum origine- tur. Denique ad hoc dici potest, quod cum ab æterno sit & cognitio possibilem, & verbum, nihil illic prius est in re, prioritas autem signorum, originis ne quidem prioritatem rationis fundat, sub præcisa ratione originis.

Noro 5. Quamvis essentia sit objectum primum, & secundarium creaturæ; licet illa prior sit nobilitate objecti, non tamen notitia; & sicut in correlativis utrumque extremum æque primò noscitur, sic & in præsentibus.

Unde admittimus, quod ratio formalis Quo sit prior intelligibilitate; non tamen id admittimus in præcisa formalitate originis, ad eum modum, quo causæ & effectus in linea causæ admittunt prioritatem, & posterioritatem; non tamen in linea relationis.

Concedimus, quod absoluta sint priora relativis, & quod notitia possibilem sit notitia quodammodo relativa, & quod illa noscere sit noscere aliquid quasi ad extra: quia tamen ipsum verbum est etiam respectivum ad extra; hinc non habet jam jus prævertendi, ut ita dicam, notitiam creaturarum. Quod autem verbum sit respectivum ad extra: Ratio est, quia per nos est manifestativum personaliter etiam creaturarum.

Hoc autem, quod assumitur, Interiora esse priora, adeoque quod à notitiâ essentia debeat præcedit notitia possibilem, id bene modificat

Amicus, si cætera sint paria: nam cognitio omnipotentia est prior productione Verbi; & tamen dicit respectum ad extra. Et sicut tunc non est ulla disordinatio in notitiis, ita & in præsentibus. Et sicut producere Verbum dicit intrinsecam perfectionem; ita eandem dicit notitia possibilem, quæ notitia adfert perfectionem omniscientiæ Divinæ, quæ completur ex omniscientiâ Increatorum, & Creatorum.

Unde etiam dici potest, quod notitia creaturarum beatificet patrem ratione medii, in quo noscuntur illæ creaturæ, nempe in omnipotentia. Et quod illa beatitudo pendeat à creaturâ terminativè & completivè, licet non primariò; hinc & nos completè beamur visione creaturarum in Verbo. *Quod ad cognitionem futurorum attinet.*

DICENDUM 2. *Verbum procedere etiam ex cognitione futurorum.* Est Conclusio Ruiz, Valentia, Arriaga, d. 52. n. 33. contra Suar. Vafq. Amicum, & Martinon d. 24. f. 6.

PROBATUR 1. Auctoritate. sit August. ex l. 11. Confess. c. 7. & ex Tract. 21. in Joan. & ex l. 14. de Trin. cap. 13. & 14. *Verbum Divinum est de omnibus, inquit, quæ sunt in scientia Dei, indubiè autem in illa sunt futura.* Et ibidem. *Quid, quid est in scientia Dei, de quâ natum est, Verbum in ipso est; Quod autem in ea non est, neque in ipso est.* Similia habet l. 83. quæst. q. 63.

2. Auctoritas. Ansel. in Monol. c. 30. *Vno igitur eodemque Verbo, dicit seipsum, & quæcunque facit, & c. 33. Idcirco cum ipse Summus Spiritus dicit seipsum, dicit omnia quæ facta sunt.*

3. Auctoritas S. Thom. hic q. 33. a. 1. ad 3. *Pater intelligendo se & Filium & Spiritum S. & omnia alia, quæ ejus scientiâ continentur, concipit Verbum, ut sit tota Trinitas verbo dicatur, & etiam omnis creatura.*

RESPONDET Martinon. Sufficit Verbum omnia noscere, quamvis non ex omnium scientiâ originetur, quod dicit omnia Verbo, seu se; quia creat per potentiam sibi communicatam.

CONTRA est. Tum, quia expressè Aug. contraponit Verbum, ipsum est scientiæ Dei, dicitque illud esse de omnibus, de quibus est scientia. Tum, quia nulla est necessitas refugiendi, ut ubi agitur de Verbo, illic intelligatur potentia Verbo communicata; phrasæ autem PP. debent accipi ut sonant. Tum, quia etiam in simili, Auctoritates, quæ adferri possent de notitia possibilem, possent explicari, quod agant de potentia ad possibilem, quæ communicatur filio, & non de personali eorum expressione.

PROBATUR 2. Restituendo rationes communes.

1. RATIO est. Verbum procedit ex perfectissimâ comprehensione essentia, voluntatis, omnipotentia quæ Divinæ; Ergo procedit etiam ex notitia futurorum; quia essentia est apta illa præ-

presentare, & quia futura, sunt objecta voluntatis, omnipotentiaque Divina.

RESPONDET Amicus. Scientia comprehensionis ea nosci, quæ spectant ad rem comprehensionem naturaliter, & necessariò, qualem connexionem non habent futura, alioquin nulla crearetur creata comprehensio; quia nulla creatura agnoscit libera decreta alius.

CONTRA est. Tum, quia si quis comprehenderet Deum per impossibile, prout est principium necessariorum, & non comprehenderet prout est principium liberorum, non comprehenderet adæquate; Ergo Pater si comprehendit seipsum adæquate, comprehendit etiam seipsum principium liberorum, & cur non ex illa notitia principabit Verbum? Tum, quia arbitraria est restrictio, quod ad comprehensionem requiritur notitia non nisi necessariorum. Tum, quia quod adfert de creaturis; non convincit: ergo enim ullam creaturam comprehendere adæquate aliam; neque enim ulla comprehendit potentiam alius obedientialem, quæ est ipsa creatura. Sed hoc etiam concessio nihil vincitur, quia comprehensio debet attingere omnia, si cetera sint paria; quæ hic non sunt: Nam jus & bonum secreti, quod habet unaquæque creatura rationalis respectu alius, deponit, ut à Deo offeratur concursus ad sua noscenda decreta: tale autem jus non datur, ne Pater notat futura.

1. RATIO est. Pater supponitur habere antea notitiam filii notitiam etiam contingentium; non enim habet illam communicatam ab alio. Deinde Verbum est expressivum non solum necessariorum; sed etiam contingentium: non enim solum necessariorum, sed & contingentium notitiam accipit à Patre.

RESPONDEBIS ex Amico. Filium accipere notitiam à Patre omnium, sed non æqualiter, scilicet necessariorum formaliter, contingentium radicaliter, quia scilicet communicatur illi primum fundamentum veritatum contingentium, quæ est ipsa scientia intelligentiæ.

CONTRA. Tum, quia Pater non solum radicaliter, sed etiam formaliter cognoscit contingentia; quia illorum notitiam non accipit ab alio, & ut dictum supra, omnem notitiam in antea habet; Ergo & Verbo illam communicat non radicaliter, sed formaliter. Tum, quia non sufficit communicatio radicalis scientiæ possibilium in clausa in scientia, & communicatione essentia; Ergo nec sufficit radicalis communicatio notitiæ contingentium. Tum, quia hoc ipso Verbum non esset, ut debet, adæquatum. Quod autem dicit, etiam originem activam Spiritus Sancti non accipere Filium formaliter, sed tantum radicaliter, id non convincit; quia origo formalis, est ipsa spiratio, profecta ab origine radicali, hoc est, vi spirandi, quam solam originem assumet Verbum ponit, & ponere debet; Si-

mile autem nihil ostenditur, si dicatur Verbo communicari notitia formalis contingentium.

RATIO 3. est à pari, quæ valebit ad retorquenda argumenta: Verbum procedit ex notitia possibilem; Ergo procedet etiam ex notitia futurorum.

PROBATUR 3. quia nihil obest; non enim obest, quia futura non habent tantam necessitatem, quantam Verbum ipsum; quia non est tanta necessitas possibilem, quanta essentia Divina; & tamen ex notitia possibilem procedit Verbum. Rursus, si futura in suppositione sui ad se spectentur, habent summam & indispensablem necessitatem. Nec obest, quia necessaria priora sunt liberis, quia etiam notitia essentia, prior est præ notitia attributorum, possibilem, &c. & tamen ex his originatur Verbum. Nec obest, si dicas, quod verbum sit quidem etiam de contingentibus; non tamen quod sit ortum ex illorum notitia: dicerem enim Verbum quidem procedere de possibilem, non tamen esse ortum ex notitia eorundem; inimaginabileque est, quomodo verbum sit de futuris; non tamen ortum ex notitia eorundem? sequereturque quod plura nosceret verbum, quam personaliter exprimeret, adeoque quod non esset adæquatum verbum, quod absurdum est.

Ad solvendas Objectiones

NOTO 1. Quod sicut concessit Suar. Quando verbum originatur ex notitia sui, habere illud rationem futuri; ita dicendo, quod ex notitia futurorum originetur verbum, posset illis tribui, ut ita dicam, futura futurius, pendens à verbo, ut ita dicam, futuro. Sed qui negaret & futuris & verbo rationem futuri, bene recurreret ad similitudinem præsentialem eorundem ad æternitatem, ad quam similitudinem, ut repetitò dictum est, semper est attendendum.

Propositio illa, quæ pertinet ad personarum Divinarum constitutionem sunt absolute necessaria, si faciat hunc sensum: Ex nullius notitia originatur verbum, nisi quod in se ipso est absolute necessarium, falsa est & petens principium: Si autem faciat hunc sensum: Absolute est necessarium, ut ex omni, quod est notum Deo, si sit in se, si sit ex suppositione necessarium, originetur verbum, sic propositio est vera, & nihil contra nos. Et sicut est absolute necessarium, ut Deus noscat tam necessaria in se, quam ex suppositione; ita & in præsentia. Concedemusque absolute loquendo, potuisse non originari verbum ex notitia futurorum; negabimus tamen supposita illorum futurius, posse ex illis non originari.

Si autem nulla futura fuissent futura, processisset verbum ex cognitione non futura futurius futurorum. Nec inde invehetur ulla mutabilitas in verbum; quia non est magis immutabile verbum, quam sit immutabilis scientia

divina. Sed contingentia futurorum non invenit ullam mutabilitatem in scientiam Dei, sed tota mutatio stabit in extrinseco connotato; ita & in presenti;

Nec inde sequetur, admittere nos aliquid superfluum in processione verbi; sicut nec admittitur aliquid superfluum in divina cognitione; quamvis liberorum cognitio, potuerit abesse à Deo.

NOTO 2. Quòd notitia futurorum, quæ habetur à scientia visionis, prioritatem quandam virtutalem habeat: Quia prius origine Filii, supponitur esse omniscius Pater, adeoque noscitur futurorum. Habet etiam & alio titulo prioritatem, quia communicat verbo, ut sit personaliter expressivum futurorum. Quanquam ut repetitò dictum est, sufficit sine ulla prioritate, similitudo durationis & coexistentiæ in illa notitia. Porro sicut omniscientiæ divinæ ipsa visionis scientia adfert formalem expressionem, & repræsentationem futurationis exercitiæ, quam exercitam scientia simplicis intelligentiæ non attingit; ita adferet verbo ut sit personaliter expressivum formalis, & exercitiæ futurationis.

Et sicut quamvis omnipotentia supra essentiam non addat nisi connotationem creaturarum, sicut & scientia simplicis intelligentiæ addit connotationem possibilem; nec tamen obest quo minus ex notitia utriusque procedat verbum; ita nec oberit, quo minus procedat ex scientia visionis, quamvis illa supra notitiam simplicis intelligentiæ, non addat, nisi connotationem futurationis.

Unde negatur talem connotationem nullam intrinsecam perfectionem communicare verbo per modum termini; licet non communicet productivè, communicare, inquam, dicto modo; quia vi illius habet verbum, ut sit personaliter expressivum omniscibilitatis.

Et quamvis accidat verbo, quòd connotet creaturas, independentes ab earundem suppositione, non tamen accidit supposita illa suppositione, carereque potuisset illa perfectione verbum non supposita futuratione; licet carere non possit supposita futuratione, quod in simili de scientia dicendum esset.

NOTO 3. Quòd hic dictum est de notitia visionis, idem conformiter dici debere de notitia conditionata.

DIFFICULTAS III.

Quanam Processio in Divinis sit Generatio?

ORDINARIÈ sic titulum proponunt Auctores. Quare nam processio Verbi, & non processio Spiritus S. sit generatio? Sed utrumque in idem recidit. Est difficultas quam graves Auctores censent non esse huius vitæ, sed sola fide resolvì. Ponit 9. diversas responsiones A-

micus d. 18. à n. 7. Non paucas Arriaga d. 47. Tota ratio difficultatis in hoc stat. Generatio est processio viventis à vivente, in similitudinem naturæ, productio Spiritus S. est processio à Deo viventis personæ in similitudinem naturæ, quia eadem est ejus cum Patre & Filio natura, cur ergo hæc processio non erit generatio? Præter hanc definitionem generationis præ oculis est habenda definitio ipsius naturæ, quòd scilicet per Aristotelem, sit principium motus & quietis. Interim explicationem difficultatis proponamus. *Sit*

Punctum Difficultatis I.

Respondetur ad quæsitum.

SANCTUS THOMAS I. p. q. 27. a. 2. in corpore, Stationem hujus hanc reddit. *In Deo idem est, inquit, intelligere & esse, unde processio Verbi in Divinis dicitur generatio, & ipsum Verbum procedens dicitur Filius;* quasi diceret S. Thom. Ipsum verbum procedit per intellectionem, quæ intellectio est Dei naturæ spectata physicè, consequenter solum verbum vi suæ processiois erit in similitudinem naturæ. Fundatur hæc ratio imprimis in definitione Generationis, quæ definitur esse processio. Hinc S. Thom. ideò dicit intendi generationem à natura, ut producat per illam simile in natura, ut videre est apud eundem I. p. q. 41. a. 5. in corpore. *Omne produciens aliquid, ait, per suam actionem producit sibi simile, quantum ad formam quæ agit, sicut homo generatus est similis generanti in natura humana, cujus virtute agit homo.* Fundatur rursus hæc ratio in eo, quòd scilicet formalitas naturæ competat intellectioni, cum ergo respectu verbi, forma quæ Pater generat, ut docet S. Thom. sit natura divina, hæc autem est intellectio, sit ut in illa intendat sibi assimilare verbum, consequenter illud ex vi suæ formaliter processiois erit genitum. E contra verò quia forma quæ produciatur Spiritus S. non est natura, sed volitio, ideò Spiritus S. ex vi suæ formalis processiois non procedit ut formaliter similis in natura; consequenter Spiritus S. productio non erit generatio. *Hoc ipsum*

EXPLICATUR imprimis tali discursu. Ad hoc ut aliquid dicatur esse, filius debet esse in similitudinem naturæ, ut constet ex definitione generationis. Rursus ad hoc ut aliquid dicatur esse in similitudinem naturæ, debet esse in similitudinem primi principii operandi; natura enim definitivè est primum principium motus, ly *motus* non pro mutatione accipiendo; quia Deo mutari non competit; & tamen competit habere naturam; sed ly *motus* accipiendo, pro operatione: Et quia principium primum operandi in cognoscitivo ente, est intellectio; quòd enim aliud? Præcipuè cum non ideò intelli-